

XVII ВСЕУКРАЇНСЬКА СТУДЕНТСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

ІНОЗЕМНІ МОВИ

У СУЧАСНОМУ КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРІ

16-17 КВІТНЯ
2026

- ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
- ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
- ХЕРСОНСЬКА ДЕРЖАВНА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ
- ХЕРСОНСЬКИЙ МІСЬКИЙ ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ

УДК 81'243
I 67

Рекомендовано до друку Науково-методичною радою
факультету міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Херсонського національного технічного університету
(протокол № 5 від 24 квітня 2026 року)

Іноземні мови у сучасному комунікативному просторі: збірник наукових праць за матеріалами XVII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції / за наук. ред. Лебедєвої А.В., Якушенко І.О., Стеценко Н.М., Петренко Є.М., Богдан Ю.Б. : Херсон, Хмельницький: Херсонський національний технічний університет, 2026. 373 с. – Мови: укр., англ., нім.

У збірнику представлені матеріали доповідей здобувачів вищої освіти і молодих науковців на XVII Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Іноземні мови у сучасному комунікативному просторі», яка проходила 16–17 квітня 2026 року на факультеті міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу ХНТУ.

У доповідях особлива увага приділяється проблемам розвитку та функціонування мовних систем, питанням теорії і практики перекладу, мовній картині світу в аспекті професійної комунікації.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

ГОЛОВА ОРГКОМІТЕТУ:

ЛЕБЕДЄВА Аеліта Володимирівна – кандидатка філологічних наук, доцентка, завідувачка кафедри галузевого перекладу та іноземних мов факультету міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу ХНТУ

ЗАСТУПНИК ГОЛОВИ, КООРДИНАТОР КОНФЕРЕНЦІЇ:

ЯКУШЕНКО Інна Олександрівна – старша викладачка кафедри галузевого перекладу та іноземних мов ХНТУ

ЧЛЕНИ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ:

СТЕЦЕНКО Наталя Миколаївна – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри галузевого перекладу та іноземних мов ХНТУ

ЛІПШИЦЬ Лариса Володимирівна – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри англійської мови в судноводінні ХДМА

МАЗУР Олена Вікторівна – кандидатка філологічних наук, доцентка, доцентка кафедри перекладознавства і контрастивної лінгвістики імені Григорія Кочура ЛНУ імені Івана Франка

ПЕТРЕНКО Євгенія Миколаївна – докторка філософії з філології, старша викладачка кафедри галузевого перекладу та іноземних мов ХНТУ

БОГДАН Юлія Брониславівна – старша викладачка кафедри галузевого перекладу та іноземних мов ХНТУ

ЧЛЕНИ ПРОГРАМНОГО ОРГКОМІТЕТУ:

КІЩЕНКО Юлія Володимирівна – кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова ХДУ

ОГОРОДНИК Наталя Євгеніївна – кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри англійської мови в судновій енергетиці ХДМА

КУДРЯВЦЕВА Валентина Федорівна – кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри англійської мови в судноводінні ХДМА

ЛІТКОВА Олександра Іванівна – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри англійської мови в судновій енергетиці ХДМА

БАЙША Кіра Миколаївна – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри галузевого перекладу та іноземних мов ХНТУ

ПОДВОЙСЬКА Оксана Володимирівна – кандидатка філологічних наук, доцентка, доцентка кафедри галузевого перекладу та іноземних мов ХНТУ

СТЕЦЕНКО Дар'я Володимирівна – докторка філософії з філології, старша викладачка кафедри галузевого перекладу та іноземних мов ХНТУ

ПРИХОДЬКО Олена Олександрівна – старша викладачка кафедри галузевого перекладу та іноземних мов ХНТУ

ПОНОМАРЕНКО Лариса Валентинівна – старша викладачка кафедри галузевого перекладу та іноземних мов ХНТУ

СКУБАНОВИЧ Олександра Валеріївна – старша лаборантка кафедри галузевого перекладу та іноземних мов ХНТУ

По-четверте, стрімка інтеграція систем штучного інтелекту та великих мовних моделей у редакційні процеси медіакомпаній безпрецедентно актуалізує проблему контекстуальної дизамбігуації аббревіатур. Нездатність сучасних алгоритмів адекватно обробляти культурні нюанси низькоресурсних мов доводить, що роль людини-перекладача не зменшується, а навпаки, еволюціонує.

Література

1. Hosseinzadeh F. Translation of Abbreviations in International Relations (IR). *International Journal of Linguistics, Literature and Translation*. 2021. Volume 4, Issue 9. pp. 117-133. URL: <https://media.neliti.com/media/publications/553880-translation-of-abbreviations-in-internat-a7dfcabd.pdf>
2. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми: навчальний посібник. Вінниця: Нова Книга, 2018. 656 с. URL: <https://nk.in.ua/pdf/1684r.pdf>
3. Mehawesh M., AL-Allaw S. M. Challenges in Translation News Headlines: A Case of English Headlines Rendered into Arabic. *World Journal of English Language*. Vol. 14, No. 5. 2024. URL: <https://www.sciedupress.com/journal/index.php/wjel/article/download/26066/16148>
4. Дейкун О.П. Український переклад англійськомовних лексикалізованих конструкцій (на матеріалі заголовків BBC News та BBC News Україна). *Studia Philologica*. 2024. Випуск 22. С. 30-45. URL: <https://surl.lt/kphxbb>
5. Newman Nic. Journalism and Technology Trends and Predictions 2026. The Reuters Institute for the study of journalism. 2026. 44 p. URL: https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2026-01/Trends_and_Predictions_2026.pdf

Новак Х.П., здобувачка
Кравець С.В., к. філос. н., доцентка
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

СУБТИТРУВАННЯ ЯК ЗАСІБ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ: КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ВИКЛИКИ В ПЕРЕКЛАДІ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО КОНТЕНТУ

В умовах сьогодення, коли процес модернізації не стоїть на місці, ми спостерігаємо невпинний потік нових ідей та їх практичне втілення. Це все

змінює наше життя на краще, відкриває нові можливості, спрощує щоденні проблеми. Протягом останніх років одним із передових напрямів став розвиток аудіовізуального контенту, який виконує роль своєрідного посередника під час міжкультурної комунікації.

Поява нових кінофільмів, серіалів, телепрограм, відеороликів, анімацій, онлайн-трансляцій, відеоуроків, реклам та іншого аудіовізуального контенту на просторах інтернету сприяє невпинній взаємодії між представниками різних країн. Проте, для охоплення ширшого кола глядачів та для здобуття популярності у світі, такий контент повинен бути адаптованим до конкретного глядача.

У контексті цього виникає потреба якісного перекладу контенту на іноземну мову. Виділяють чотири основні види аудіовізуального перекладу: дубляж, субтитри, синхронізацію та закадровий переклад [4, с.82]. Будь-який з цих видів є унікальним засобом, який має беззаперечні переваги та деякі недоліки, характеризується власною сферою застосування. Усі ці методи діють у межах інформаційно-візуального середовища, у якому лінгвістичний компонент тісно пов'язаний із візуальним і звуковим.

Серед усіх видів аудіовізуального перекладу найбільш затребуваним і поширеним є субтитрування. Воно займає таке місце тому, що є бюджетним, ефективним та швидким засобом у реалізації головної мети.

При субтитруванні, на відміну від дубляжу, оригінальний аудіозапис залишається, а лише додатково подається текст на екрані.

Виходячи з мовних особливостей, дослідники виділяють внутрішньомовні (intralingual) та міжмовні (interlingual) субтитри [5, с. 43]. Внутрішньомовні субтитри – це ті, які з'являються на екрані тією ж мовою, якою звучить аудіозапис. Тобто глядачеві подається ідентична інформація, але лише у іншій формі – усні діалоги переходять у письмове оформлення. Інший вид субтитрів – міжмовні субтитри, або ті, які включають в себе переклад розмови з однієї мови на іншу. При такому перекладі усне мовлення теж переходить до письмового вигляду, але іноземною мовою. Саме така форма субтитрування є найбільш поширеною у медіапросторі та широко застосовується у сфері кінематографа й телевізійного мовлення.

Перегляд контенту із субтитрами дозволяє глядачам синхронно вловлювати мовлення персонажів, їх інтонаційні особливості, культурну специфіку тощо. У контексті цього субтитрування постає потужним технічним інструментом для представлення особливостей іншомовних народів.

Ця сфера є досить новою, але активно розвивається в сучасних умовах, становить значний науковий інтерес для широкого кола дослідників, які розглядали субтитрування як окремий тип перекладу, що функціонує в умовах часових і просторових обмежень.

Як і будь-який вид міжкультурної комунікації, субтитрування виконує декілька важливих функцій.

По-перше, воно забезпечує доступність іншомовного контенту для широкого кола глядачів, які не знають мови оригіналу, дають змогу стежити за перебігом сюжету, усвідомлювати авторський задум і риси персонажів, вловлювати важливі нюанси діалогів, виконуючи комунікативну функцію.

По-друге, перегляд аудіовізуального контенту із міжмовними субтитрами виконує також і освітню функцію, оскільки дозволяє глядачеві одночасно сприймати текст з оригінальним звучанням мови, вдосконалюючи навички сприймання інформації іноземною мовою.

По-третє, воно сприяє формуванню цілісного уявлення про іншу культуру, її систему цінностей, соціальні норми, традиції та звичаї. Завдяки цьому глядач не сприймає інформацію на поверхневому рівні, а поступово занурюється в культурний контекст, у якому розгортаються події. Через мовні особливості, звертання, жарти, символи та поведінкові моделі персонажів розкриваються характерні риси суспільства, його історичний досвід і світоглядні орієнтири. У результаті формується більш глибоке розуміння культурних відмінностей, а це сприяє розвитку толерантності, емпатії та міжкультурної компетентності.

Субтитрування виконує, не менш важливу, інклюзивну функцію, адже надає можливість переглядати іншомовний контенту людям із особливими потребами. Наприклад, особи із проблемами слуху чи мовлення мають змогу розуміти те, що говориться, сприймати фонові звуки, які додатково описані в субтитрах. І це все разом робить контент цілком зрозумілим і відповідає потребам таких людей.

Як і будь-який вид аудіовізуального перекладу, субтитри створюються з урахуванням певних важливих вимог. Наприклад, вагомими є технічні особливості. Субтитри повинні містити не більше двох рядків тексту, інакше текст буде перекривати зображення. Кількість символів у рядку не має перевищувати в середньому 40 знаків. Це пояснюється тим, що людина просто не встигає прочитати більше [3, с.635].

Порушення цих умов чинить негативний вплив на загальне сприйняття фільму глядачем. Перекладач змушений скорочувати або перефразовувати текст для того, щоб він підходив за всіма вимогами. Однак, таке стиснення може мати вплив на передачу культурно маркованих елементів, що формує наступну перешкоду при реалізації цього виду перекладу, оскільки ознайомлення глядача із особливостями інших народів є важливою метою контенту, і при перекладі ця мета повинна бути збережена. Наприклад, репліка з фільму «To All the Boys: Always and Forever» - «I promise to coach you on your game» має неформальний характер і передбачає намір персонажа допомогти співрозмовникові покращити його вміння. В українських

субтитрах вона відтворена як «Обіцяю накачати твої скіли», що демонструє текстову компресію. Порівняно з оригіналом, переклад є коротшим і більш лаконічним, що зумовлено технічними параметрами субтитрування, обмеженою кількістю символів та необхідністю швидкого зчитування глядачем. Скорочення синтаксичної структури та узагальнення значення дозволяють зберегти основний комунікативний намір висловлювання, забезпечуючи відповідність часовим і просторовим вимогам екранного тексту.

Складним є переклад реалій, лексичних одиниць, які означають специфічні явища певної культури, назви страв, свят, адміністративних інституцій, історичних подій, елементів побуту тощо, які не мають прямих відповідників в українській культурі. У таких випадках перекладачеві доводиться тримати рівновагу між збереженням культурної автентичності та зрозумілістю для аудиторії.

Не менш складним завданням є адаптація гумору та мовної гри. Найчастіше комедійні серіали містять численні алюзії, каламбури, ідіоми, які часто мають в основі фонетичні або культурні особливості іноземної мови. Через технічні обмеження субтитрування перекладач не завжди має можливість детально пояснити жарт, що призводить до втрати частини сенсу. У таких випадках використовують методи функціональної заміни або культурної адаптації, які дозволяють зберегти комунікативний ефект, хоча й змінюють форму висловлювання. Наприклад, цитата із фільму «To All the Boys: Always and Forever», яка в оригіналі звучить як «Can't be too careful» є стислою побутовою реплікою, що в ситуаційному контексті передає прагнення діяти обачно та мінімізувати потенційні загрози. В українських субтитрах він відтворений прислів'ям «Береженого Бог береже». У цьому випадку перекладач застосовує прийом фразеологічної адаптації, замінюючи нейтральне розмовне зауваження на усталений народний вислів. Таке рішення забезпечує зрозумілість і природність сприйняття для україномовної аудиторії.

Мовлення персонажів іноді відображає їхній соціальний статус чи етнічну належність. У субтитрах неможливо повністю передати фонетичні особливості вимови, тому перекладач використовує лексичні або стилістичні засоби для позначення відмінностей. Проте надмірна стилізація створює невірні асоціації. Тому субтитрування вимагає від перекладача високого рівня культурної чутливості.

Отже, субтитрування є складним різноплановим процесом, який поєднує у собі лінгвістичні, технічні та культурологічні аспекти. Воно є ефективним засобом міжкультурної комунікації, який забезпечує доступ до світового аудіовізуального продукту та сприяє взаєморозумінню між народами. Водночас переклад аудіовізуального контенту супроводжується

численними викликами, такими як адаптація реалій, гумору, діалектів, невербальних компонентів, дотримання етичних норм. Його можна розглядати як технічний інструмент перекладу, важливий механізм культурного посередництва, який формує уявлення про інші народи, їхні традиції та цінності, сприяючи взаємодії культур у глобальному інформаційному просторі.

Література

1. Бахов І. С. Субтитрування в перекладі як інструмент формування професійної ідентичності перекладачів в умовах глобалізації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2019. №38. С. 122-127.
2. Комісарик Н. С. Аудіовізуальний переклад: аналіз субтитрів українською мовою в англійському художньому фільмі «Love, Rosie». *Матеріали студентської наукової конференції Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича*. Чернівці, 2024. С. 184-185.
3. Конкульовський В., Возник Н. Субтитрування як один з видів аудіовізуального перекладу. *Наукові записки Центральноукраїнського державного університету*. 2020. № 187. С. 634-639.
4. Радецька С. В., Каліщак Т. Т. Субтитрування як вид аудіовізуального перекладу: переваги та недоліки. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя*. Філологічні науки. 2016. С. 81-84
5. Gottlieb H. Subtitles – Readable Dialogue? *Eye-tracking in Audiovisual Translation* edited by Elisa Perego, Aracne editrice, 2012, pp. 37–82.

Пархоменко Л.Ю., здобувачка
Радецька С.В., к. пед. н., доцентка
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНОЛОГІЇ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В АНГЛОМОВНОМУ ВІЙСЬКОВО- ДОКТРИНАЛЬНОМУ ДИСКУРСІ

Стрімкий розвиток штучного інтелекту та його активне впровадження у військову сферу зумовлюють появу нових термінологічних одиниць у військово-доктринальному дискурсі. У сучасних умовах переклад таких текстів набуває особливої актуальності, оскільки від точності передавання понять залежить не лише наукове розуміння документа, а й практичне сприйняття його положень фахівцями. Військово-доктринальні тексти

<i>Новак Х.П., Кравець С.В., Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка</i> «СУБТИТУВАННЯ ЯК ЗАСІБ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ: КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ВИКЛИКИ В ПЕРЕКЛАДІ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО КОНТЕНТУ»	183-187
<i>Пархоменко Л.Ю., Радецька С.В., Київський столичний університет імені Бориса Грінченка</i> «ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНОЛОГІЇ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В АНГЛОМОВНОМУ ВІЙСЬКОВО-ДОКТРИНАЛЬНОМУ ДИСКУРСІ»	187-190
<i>Пасічник В.С., Стеценко Н.М., Херсонський національний технічний університет,</i> «СПЕЦИФІКА ВІДТВОРЕННЯ ІДІОМАТИЧНИХ ВИРАЗІВ У СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ КІНЕМАТОГРАФІЧНИХ ТЕКСТАХ»	190-194
<i>Петрусенко А.І., Приходько О.О., Херсонський національний технічний університет</i> «ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ ПСИХОЛОГІЧНИХ ТЕКСТІВ»	194-197
<i>Піка Д.Д., Приходько О.О., Херсонський національний технічний університет</i> «ЗАГАЛЬНІ ВІДОМІ ПЕРЕШКОДИ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ТА СПОСОБИ ЇХ ПОДОЛАННЯ»	197-199
<i>Пристайко Р.В., Мацюк Г.П., Львівський національний університет імені Івана Франка</i> «ЄВРОЛЕКТ ЯК ПОКАЗНИК МОВИ ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ЛІНГВІСТИЧНІ ОЗНАКИ ТА ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ»	200-203
<i>Мазур А.А., Подвойська О.В., Херсонський національний технічний університет</i> «РЕДАГУВАННЯ ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ: ТВОРЧИЙ ДІАЛОГ ПЕРЕКЛАДАЧКИ ТА РЕДАКТОРКИ (НА МАТЕРІАЛІ ПЕРЕКЛАДУ РОМАНУ С. ШЕЛДОНА “МАЙСТЕРНА ГРА”»	203-207
<i>Маковецька А.Р., Смаль О.В., Волинський національний університет імені Лесі Українки</i> «МЕНТАЛЬНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ У АНГЛОМОВНОМУ ПСИХОЛОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ: ВОКАБУЛЯР ТА ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ»	207-209
<i>Радченко Д.О., Лалаян Н.С., Київський національний університет імені Тараса Шевченка</i> «ВІДТВОРЕННЯ У НІМЕЦЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ КОЛЬОРИСТИКИ ТА ОБРАЗІВ-СИМВОЛІВ ЯК ДОМІНАНТ ІДІОСТИЛЮ ВАСИЛЯ БАРКИ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ “ЖОВТИЙ КНЯЗЬ” ТА ЙОГО НІМЕЦЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ)»	209-212
<i>Степанова О.О., Воробйова А.В., Херсонський державний університет</i> «КОНТЕКСТ І СТРУКТУРНІ ЧИННИКИ У ПЕРЕКЛАДІ МЕДИЧНОЇ СПЕЦІАЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ»	212-215
<i>Ткачук А.М., Мельникова А.С., Відокремлений структурний підрозділ «Морський фаховий коледж Херсонської державної морської академії»</i> «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ»	215-217
<i>Товкач Ю.С., Майер Н.В., Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»</i> «ФРАНКОМОВНА ВІДЕОРЕКЛАМА: СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ТА ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ»	218-220
<i>Фарафоновна А.С., Підгрушна О.Г., Київський національний університет імені Тараса Шевченка</i> «ВІДТВОРЕННЯ ЕКСПРЕСИВНОСТІ АНТРОПОМОРФНИХ СВІТІВ В ПЕРЕКЛАДІ АНІМАЦІЙНИХ ТВОРІВ»	221-223
<i>Хорунжа В.Б., Якушенко І.О., Херсонський національний технічний університет</i> «ТРУДНОЦІ ПЕРЕКЛАДУ ОБРАЗІВ ПРИРОДИ У ПОЕЗІЇ МЕРІ ОЛІВЕР»	223-226